

טענות משה סעדה אל מול העובדות

אי-הדיוק הראשון בכתבה מופיע עם הצגתו של משה סעדה כמי שפרש ממשד המשפטים. סעדה פוטר ממשד המשפטים. מאז שלא נבחר ב-2018 לתפקיד מנהל מח"ש, הוא החל לטעון טענות שונות נגד המערכת והעומדים בראשה.

1. התיק של מפקד להב 433 רוני ריטמן

טענת סעדה:

במח"ש סברו שיש להגיש כתב אישום נגד ניצב בדימוס רוני ריטמן, בגין עבירות מין וכי פרקליט המדינה הסכים לכך, אבל לאחר הגעת מפכ"ל חדש רוני אלשיך - הכל משתנה. "מתחילות ישיבות אצל היועמ"ש. פתאום אתה מבין שלא, לא בטוח, אולי זה רק משמעותי... ולא רק רוצים לסגור את התיק אלא רוצים להחזיר אותו לתפקיד שלו".

העובדות:

מח"ש אכן סברה שיש להעמיד לדין את ריטמן והעבירה את המלצתה לפרקליט המדינה דאז שי ניצן. ואולם, לאחר העמקת הבדיקה ובחינת כל החומר, פרקליט המדינה סבר כי נסיבות המקרה אינן מתאימות לניהול הליך פלילי, זאת בין היתר בשל בעיות וקשיים במסכת הראייתית והתיישנות רכיבים בה.

ככלל, מפכ"ל משטרת ישראל אינו מעורב בדיונים פנימיים שמתקיימים בפרקליטות אודות תיקי חקירה ולא מביע עמדה, וודאי שלא בתיקים שעניינם תלונות שהוגשו כנגד קציני משטרה. כך בכלל התיקים, וכך גם בתיק בעניינו של ריטמן.

סעדה תיאר שמשום שהגיע מפכ"ל חדש (אלשיך) "הכל השתנה", אולם וכאמור אלשיך לא היה מעורב בפרשה ולא שותף בדיונים. וטענה זו, נטעת בעלמא ואין לה שום אחיזה במציאות.

החלטת הסגירה בתיק התקבלה על ידי היועץ המשפטי לממשלה דאז, מר יהודה וינשטיין, שאימץ את המלצת פרקליט המדינה, וקבע כי נוכח קשיים ראייתיים שנתגלו עולה קושי להעמיד את ריטמן לדין פלילי. עוד מובהר באותה החלטה, כי ייתכן והיה מקום לשקול הליך משמעותי, אולם הואיל והאירועים נשוא התלונה התיישנו, הרי שלא ניתן היה לנתב את הפרשה לאפיק משמעותי.

יש להבהיר, כי לאחר קבלת ההחלטה, ורק אז, היועץ המשפטי לממשלה העביר את חומרי החקירה לעיונו של המפכ"ל, זאת על מנת שישקול, במסגרת סמכותו כמפקדו של ריטמן, האם יש לשקול צעדים פיקודיים כנגדו אם לאו.

לאחר שעבר על חומר החקירה, אלשיך סבר כי אין מקום להזיז את ריטמן מתפקידו. עמדה זו לא התקבלה בבג"ץ שהוגש בנושא, ובעקבות הערות בית המשפט, ריטמן פרש מהמשטרה.

לסיכום עניין זה, נבהיר כי העובדה שהיועץ המשפטי לממשלה ופרקליט המדינה לא קיבלו את עמדת מח"ש בפרשה זו, דבר שיכול לקרות בשגרת העבודה, וסברו שיש

קושי בתיק לא הייתה קשורה בשום צורה למפכ"ל משטרת ישראל, אלא נסמכה על אך ורק על חומר הראיות.

2. הקישור בין ההחלטה בתיק ריטמן לתיק מעונות רה"מ

טענת סעדה:

"ההחלטות ה"מקלות" לניצב ריטמן, נבעו מכך שריטמן היה אחראי כראש להב-433 על תיק מעונות ראש הממשלה, ולכן צמרת הפרקליטות התגייסה לסייע בידו".

העובדות:

כאמור לעיל, עלה קושי של ממש בתשתית הראייתית בפרשה זו, שהיה נעוץ בין היתר בחלוף הזמן ובמספר גורמים נוספים. אין כל קשר בין ההחלטה שהתקבלה בתיק החקירה שנפתח נגד ריטמן, לבין העובדה שהוא שימש כראש להב בעת שתיק מעונות ראש הממשלה נחקר. כל ניסיון מצדו לקשור בין הדברים מופרך וחוטא לאמת וודאי שלא נאמר על ידו דבר וחצי דבר בזמן אמת. למעשה, גם סעדה עצמו רק רומז לכך בראיון באופן מעורפל וללא ביסוס, כהקשה והשערה בלבד.

3. פרשת אום אל-חיראן

טענת סעדה:

"שי ניצן ואביחי מנדלבליט מגנים על רוני אלשיך בפרשת אום אל-חיראן בגלל סיבה פשוטה - יש שיקול אחד מרכזי, אחד ויחיד, תיקי נתניהו".... "שיבשו את החקירה", "הם לא רוצים לשמח את מי שרוצה ברעת מערכת אכיפת החוק".... "שי ניצן לא זיכה עד היום את אל-קיעאן מאשמת השווא שהוטחה בו"

העובדות:

פרשת אום אל-חיראן היא אירוע טראגי, שבמהלכה נהרג השוטר ארז עמדי לוי ז"ל ונפצעו שני שוטרים נוספים. זאת כתוצאה מפגיעת הרכב שבו נהג יעקב אבו אל-קיעאן, תושב אום אל-חיראן. אבו אל-קיעאן נהרג כתוצאה מירי משטרתי, והכול - כפי שתיאר זאת גם בג"ץ - תוך שניות בודדות בחשכת הלילה ובאווירה של חוסר ודאות האופפת את המעורבים כולם.

אכן, המפכ"ל אלשיך קבע כי אבו אל-קיעאן הוא מחבל שנסע בכוונת מכוון לעבר השוטרים כדי לפגוע בהם, והטיח ביקורת על עמדת מח"ש באירוע; ואכן במח"ש סברו, על בסיס בדיקה מקדמית שערכו, כי לכל הפחות היה מקום לחקור באזהרה את השוטרים המעורבים באירוע.

פרקליט המדינה דאז שי ניצן סבר שאין מקום לפתוח בחקירה פלילית נגד השוטרים, והסביר בהחלטתו כי: "לא ניתן לקבוע ברף הפלילי האם המנוח פגע בשוטרים באמצעות רכבו במכוון במסגרת 'פיגוע', או שהפגיעה אירעה כאשר למנוח לא הייתה שליטה על הרכב".

שי ניצן לא קבע שאבו אל-קיעאן מפגע, אלא כי לא ניתן להכריע בסוגיה ברמה גבוהה של ודאות.

בעבר פורסמו באופן מניפולטיבי קטעי תכתובות מייל "סודיות" כביכול בין פרקליט המדינה דאז, שי ניצן, למנהל מח"ש דאז, אורי כרמל, שגורמים בעלי עניין פוליטי מובהק קישרו באופן קונספירטיבי לתיקי ראש הממשלה.

נציב הביקורת על הפרקליטות, שנדרש לנושא, הבהיר כי "אין כל קשר בין חילופי הדברים הנ"ל לתיקי ראש הממשלה, וממילא לא להכרעה כלשהי בנוגע לאותם תיקים. דברים אלה חרוטים בבירור בתכתובות, בהן לא מוזכר ראש הממשלה ו/או תיקו ולו בשמץ קצת".

בהמשך לכך דחה בג"ץ עתירה נגד החלטת פרקליט המדינה דאז שלא לפתוח בחקירה פלילית נגד השוטרים המעורבים. בפסק הדין נאמר, בין היתר, כך: "התשתית הראייתית שנאספה היא אכן רחבה מאוד.... במקרה שלפנינו, דומה כי פרקליט המדינה לא הותיר אבן על אבן, וערך בדיקה מקדמית נרחבת בשאלת האחריות הפלילית של מי מהשוטרים. למעשה, למעט חקירה באזהרה של המעורבים, ניתן לומר בזהירות שהחומר הגולמי בתיק מקיף את כל ממדי החקירה הרלוונטיים".

נדגיש, כי בימים אלה מתנהלת בביהמ"ש תביעת נזיקין של משפחת אבו אל-קיעאן נגד המדינה. במסגרת זו, הגישה המדינה כתב הגנה בו הבהירה, כי מחומר הראיות עולה שהתנהלות אבו אל-קיעאן, מתחילתה ועד סופה, הובילה לכך שהשוטרים באירוע חשבו שמדובר בפיגוע דריסה, וכי לעמדת המדינה, מסקנת השוטרים בבחינת נסיבות האירוע הייתה סבירה.

לסיכום עניין זה נבהיר, כי כל האמור לעיל, שהיה ידוע למר סעדה, לא הפריע לו לשוב ולצטט מהמייל של שי ניצן, ולקשור אותו לנתניהו ואף לטעון שניצן מעולם לא "זיכה" את אבו אל קיעאן, זאת הגם שניצן לא קבע כי אבו אל-קיעאן הוא מפגע.

4. "תרגיל החקירה" לניר חפץ

טענת סעדה:

"לניר חפץ נערך תרגיל חקירה 'פלילי', שנועד לסחוט אותו כדי שיהפוך לעד מדינה נגד נתניהו".

העובדות:

ראשית יובהר, כי סעדה לא היה מעורב בשום אופן ובשום שלב בתיקי ראש הממשלה לשעבר ובתיק 4000 בפרט, וכל דבר שהוא מספר איננו מידיעתו. ההיפך הוא הנכון.

עוד נבהיר, כי שלב ההוכחות בתיקי האלפים נמצא בעיצומו, בית המשפט ידון ויכריע גם בטענות בעניין "תרגיל החקירה", וגם משכך איננו יכולים להידרש לפרטים. יחד עם זאת נבהיר כי עיון בפרוטוקולי עדותו של חפץ בבית המשפט, מלמד כי חפץ חזר פעם אחר פעם בעדותו כי עניין "תרגיל החקירה" לא השפיע על החלטתו לחתום על הסכם עד מדינה, כי הוא חתום עליו כשדעתו צלולה ולא כתוצאה מלחצים, וכי עדותו היא עדות אמת.

מה סעדה טוען - כי הוא שומע שמישהו (לטענתו, חוקר בתיקי נתניהו) צלצל לבכיר מח"ש אחר (לטענתו כמעט בשידור חי מחדרי החקירות), ואומר לו "שהוא היה שותף לתרגיל... הוא לא מוסר את כל המידע... הוא מאוד מתומצת, הוא לא אומר מה זה".

לאחר מכן מספר סעדה שהוא אמר לבכיר האחר במח"ש (ששמע מחוקר המשטרה לכאורה) לפנות למנהלת מח"ש, והיא אומרת לו: אם הוא רוצה להתלונן שיבוא להתלונן".

אותו בכיר במח"ש הוא דובי שרצר, לשעבר ראש זרוע חקירות, כך ניתן ללמוד מתלונה שהגיש שרצר באותו עניין לנציב הביקורת על הפרקליטות. גם סיפור זה הוא מחזור של פרסום קודם, וכבר הבהרנו את העובדות בעניין זה:

- הטענה כי חוקר משטרה פנה "בזמן אמת" של חקירות ניר חפץ לבכיר מח"ש, שפנה לאחר מכן למנהלת מח"ש, לא יכולה להיות נכונה. ניר חפץ נחקר בתחילת חודש מרץ 2018. מנהלת מח"ש נכנסה לתפקידה בתחילת חודש מאי 2018, קרי חודשיים אחר כך. לכן, **לא יכול להיות שהפנייה למנהלת מח"ש היתה במקביל לחקירות ניר חפץ**.
- בניגוד לטענת סעדה, בכיר מח"ש **הכחיש** כי מדובר בעניין שהועלה בזמן אמת מיד לאחר חקירת ניר חפץ.
- בניגוד לטענת סעדה, הבכיר **הכחיש** כי אמר לסעדה שמדובר בתלונה הקשורה בניר חפץ.
- הבכיר וסעדה **הודו שלא ערכו שום תיעוד כנדרש עפ"י הנהלים**.

5. תיק אפי נווה

טענת סעדה:

"שי ניצן לא אפשר לתפוס טלפון של מתלוננת על עבירות מין ללא הסכמתה בפרשת הסמפכ"ל ניסים מור, אבל כן מאפשר לחפש בטלפון פרוץ של אפי נווה".

העובדות:

גם בעניין זה, סעדה מלהג ו"מפרשן" עניין בו לא עסק מעולם במסגרת תפקידו והוא אינו מכיר את העובדות בו.

יתרה מכך, בפרשת אפי נווה, הטלפונים היו של חשוד בעבירות טוהר מידת בקשר למינוי שופטים. נוכח רגישות העיון בטלפונים שנתפסו, המשטרה לא עיינה בטלפונים, אלא פנתה לבית המשפט בבקשה שיתיר חיפוש מצומצם וממוקד בטלפונים, במגמה לאתר מידע הנוגע אך ורק לחשדות הממוקדים שעלו. בית המשפט נענה לבקשה, תחם את הנושאים שבהם יותר העיון, והחיפוש המצומצם בוצע.

לעומת זאת, בפרשת הסמפכ"ל לשעבר, הטלפון היה שייך לנפגעת עבירת מין שלגביה פעלה הפרקליטות בהתאם להנחיה הנוגעת לחקירות עבירות מין, שלפיה כאשר הנפגעת/אינם חפצים לשתף פעולה עם החקירה, אין להפעיל עליה לחץ במטרה לגרום לה לשתף פעולה בניגוד לרצונה – וכך נעשה במקרה זה.

6. חקירת מותו של אהוביה סנדק ז"ל

טענת סעדה:

"בפרשת אהוביה סנדק ז"ל לא נחקרו השוטרים המעורבים... נעשה שיבוש חקירה".

העובדות:

שוב - סעדה לא היה מעורב בתיק מותו של אהוביה סנדק ז"ל, ובניגוד למשתמע מהכתבה, סעדה לא היה חשוף באותה עת לחומרי החקירה במלואם. טענות סעדה בנושא נבדקו גם ע"י נציב הביקורת על הפרקליטות, שקבע כי "החלטה שלא לחקור לאלתר את השוטרים המעורבים באירוע התקבלה משיקולים ענייניים ומקצועיים, בהתאם לנסיבות האירוע, ולמסד העובדתי והראייתי שעמד באותה בעת בפני מח"ש, ממנה התרשמו בתחילה הגורמים המוסמכים לכך, כי מדובר לכל היותר בתאונת דרכים, וכי אין בסיס לפתיחה בחקירה המצויה בסמכות מח"ש".

במסגרת החקירה המקיפה שקדמה להחלטה נאספו ראיות רבות, ופרקליט המדינה והיועץ המשפטי לממשלה דאז, ד"ר אביחי מנדלבלט, אף סיירו בזירת האירוע כדי להתרשם מתוואי השטח באזור התאונה.

מנדלבלט קבע, שהחלטת השוטרים לצאת למרדף לאור הנסיבות, עולה בקנה אחד עם המסגרת שנקבעה בנוהל המרדפים המשטרתי. זאת, מכיוון שנוסעי הרכב הנמלט נחשדו בין היתר בביצוע עבירות חמורות, לאחר שלכאורה יידו אבנים שפגעו ברכב פלסטיני וסיכנו את חיי נוסעיו. לפיכך, קיום המרדף במקרה זה היה מוצדק בנסיבות העניין.

בהחלטת היועמ"ש נקבע שבחומר הראיות אין ביסוס לטענה כי השוטרים ביקשו לפגוע במכוון ברכב הנמלט.

7. טענה לעניין כתבי אישום המוגשים נגד שוטרים על ידי מח"ש

טענת סעדה:

"בתקופת מנהלת מח"ש הנוכחית ירד מספר כתבי האישום המוגשים נגד שוטרים במחצית, ולכן הוגשו כתבי אישום 'בכל מחיר', תוך המרת תיקים המתאימים להעמדה לדין משמעותי לדין פלילי"

העובדות:

סעדה הציג כאילו רמת האכיפה כלפי שוטרים שסרחו ירדה, אבל זה נתון שאינו מסתדר עם המספרים.

להלן מספר כתבי האישום הפליליים שהוגשו בפועל בשנים האחרונות נגד שוטרים:

85 - 2015
77 - 2016
114 - 2017
69 - 2018
66 - 2019
64 - 2020
68 - 2021

אמנם בשנת 2017 הוגשו יותר כתבי אישום נגד שוטרים, אבל מהנתונים לאורך השנים ממש לא ניכרת ירידה "במחצית".

לצד זאת, מספר כתבי האישום אינו חזות הכול. כתבי אישום מוגשים רק כשיש ראיות ומשיקולים מקצועיים בלבד, ולא כדי ליישר סטטיסטיקה או כדי לרצות גורם כזה או אחר.

מעבר לזה, את אפקטיביות האכיפה צריך למדוד לא רק ברמת האכיפה הפלילית, אלא גם בצעדים המינהליים והמשמעותיים שמשטרת ישראל ננקטים נגד שוטרים, צעדים שמצויים רק בסמכותה.

המציאות מעידה שגם טענת סעדה שמח"ש סתם הגישה כתבי אישום כדי ליישר את הסטטיסטיקה היא מופרכת. שבנו ובדקנו את כתבי האישום שהוגשו לבית המשפט. מתוך כלל כתבי האישום שהוגשו בתקופה אליה התייחס סעדה, עניינם של כל הנאשמים בינתיים הסתיים בהרשעה או אי-הרשעה. רק נאשם אחד זוכה שבעניינו מח"ש הגישה ערעור. כך לא נראית הגשת כתבי אישום לא מבוססים.